

Module Beschermingsbewind

De module Beschermingsbewind beschrijft het proces van het beschermen van de financiële belangen van een meerderjarige door de inzet van een wettelijke beschermingsmaatregel en de rol van de beschermingsbewindvoerder hierin.

Doel

Beschermingsbewind heeft als doel iemands financiële situatie stabiel te maken en te houden. Daarvoor beheert de beschermingsbewindvoerder (hierna bewindvoerder) het bezit van betrokkene en regelt de geldzaken, deels of helemaal.

Wettelijk kader

De kaders voor beschermingsbewind staan in:

- het Burgerlijk Wetboek, Boek 1, Titel 19 art. 431-449;
- het Besluit kwaliteitseisen curatoren, bewindvoerders en mentoren (besluit van 29 januari 2014) (hierna: Besluit kwaliteitseisen);
- de 'Aanbevelingen meerderjarigenbewind van het Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel en Kanton & Toezicht' (tot november 2020) en van het Landelijk Overleg Vakinhoud Toezicht (vanaf november 2020). Deze door de Expertgroep Curatele, Beschermingsbewind en Mentorschap opgestelde aanbevelingen worden door alle rechtbanken gevolgd;
- de 'Regeling beloning curatoren, bewindvoerders en mentoren' (hierna: Regeling).

Vereiste kennis

De bewindvoerder heeft kennis van het wettelijke kader van beschermingsbewind en:

- het beheren van budgetten en vermogens;
- inkomenscomponenten, toeslagen, minimavoorzieningen en inkomstenbelasting;
- de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en de Faillissementswet;
- het wettelijke kader van mentorschap en curatele;
- de kenmerken van de doelgroep.

Termijnen

De kantonrechter bepaalt de duur van het beschermingsbewind.

Bij een lichamelijke of geestelijke beperking kan de kantonrechter beschermingsbewind voor bepaalde of onbepaalde tijd uitspreken.

Beschermingsbewind vanwege verkwisting of problematische schulden is altijd voor bepaalde tijd.

Beschrijving

Beschermingsbewind is een wettelijke maatregel die bedoeld is om iemands financiële belangen, volledig of gedeeltelijk, te beschermen als diegene daar zelf niet toe in staat is. De kantonrechter beslist of iemand beschermingsbewind nodig heeft. Na uitspraak van de kantonrechter wordt een bewindvoerder verantwoordelijk om alle handelingen te verrichten die aan een goed bewind bijdragen en om betrokkene in en buiten rechte te vertegenwoordigen.

Doelgroep

Beschermingsbewind is bedoeld voor meerderjarigen die niet in staat zijn om hun eigen vermogen te beheren doordat ze:

- een lichamelijke of geestelijke beperking hebben;
- hun bezit (dreigen te) verkwisten of problematische schulden hebben.

Afspraken

Beschermingsbewind voer je uit zoals omschreven in de wet, het Besluit kwaliteitseisen en de Aanbevelingen Meerderjarigenbewind. De afspraken die je met betrokkene maakt, leg je vast in het Plan van Aanpak en - bij schulden - in het aanvullend Plan van Aanpak.

Formulieren

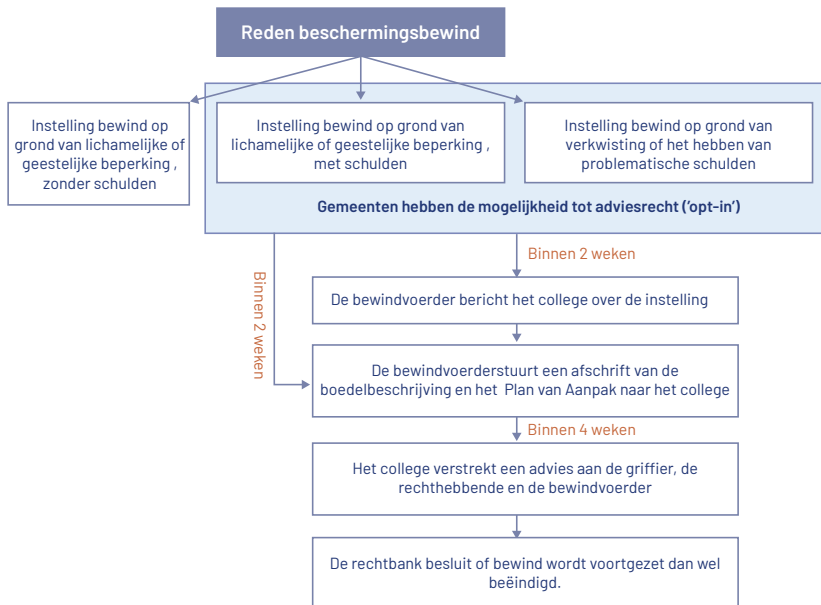
Op www.rechtspraak.nl vind je de actuele formulieren en verklaringen die je gebruikt in je communicatie met de rechtbank.

Kosten en vergoeding van beschermingsbewind

Als bewindvoerder krijg je een vergoeding voor je werkzaamheden, zoals vastgelegd in de 'Regeling'. In de vergoeding wordt onderscheid gemaakt tussen de vergoeding voor een familiebewindvoerder en een professioneel bewindvoerder. Ook hangt de hoogte van de vergoeding af van de leefsituatie en schuldpositie van betrokkene. De vergoeding wordt jaarlijks geïndexeerd, tenzij het indexeringspercentage met betrekking tot één jaar ligt tussen de 1% en -1%. Betrokkene betaalt de vergoeding uit het inkomen of vermogen. Je onderzoekt de mogelijkheden om voor deze kosten een beroep te doen op bijzondere bijstand. Is bijzondere bijstand mogelijk, dan vraag je dit namens betrokkene aan.

Adviesrecht gemeenten

Sinds 1 januari 2021 mogen gemeenten de kantonrechter adviseren of een minder ingrijpende vorm van dienstverlening (bijvoorbeeld budgetbeheer) volstaat om de belangen van betrokkene te behartigen. Gemeenten die gebruik willen maken van het adviesrecht, maken dit bij de rechtbank kenbaar. Onderstaande afbeelding visualiseert het adviesrecht, de termijnen en de verplichtingen voor de betrokken partijen.

Uitvoering

Beschermingsbewind aanvragen

Het verzoek voor beschermingsbewind wordt in principe door een betrokkene zelf gedaan, maar kan ook worden gedaan door:

- de echtgenoot, geregistreerd partner of andere levensgezel;
- bloedverwanten in de rechte lijn of zijlijn tot en met de vierde graad: (groot) ouder, (klein)kind, broer of zus, oom of tante dan wel neef of nicht;
- degene die het gezag over betrokkene uitoefent, de voogd, curator of mentor;
- de instelling die betrokkene verzorgt of begeleidt;
- het Openbaar Ministerie;
- (bij beschermingsbewind op grond van verkwisting of problematische schulden) het college van burgemeester en wethouders van de woonplaats van betrokkene.

De persoon of instantie die het verzoek doet, wordt de verzoeker genoemd.

De verzoeker kan op twee manieren beschermingsbewind aanvragen:

- rechtstreeks bij de rechtbank. De kantonrechter vraagt na ontvangst van de aanvraag aan de verzoeker om een bewindvoerder te benaderen of benadert zelf een bewindvoerder;
- via een bewindvoerder. De bewindvoerder ondersteunt de verzoeker met het indienen van de aanvraag bij de rechtbank.

Verzoek via bewindvoerder

Nadat je door een verzoeker bent gevraagd om bewindvoerder te worden, maak je een afspraak voor een intakegesprek met betrokkene en de verzoeker (als dat een ander persoon is dan degene voor wie het beschermingsbewind wordt aangevraagd). In dat gesprek bespreek je de hulpvraag en de noodzaak van beschermingsbewind. Beschermingsbewind is een zware maatregel die veel impact heeft op de financiële zelfstandigheid van betrokkene. Je bespreekt daarom of een minder ingrijpende vorm van financiële begeleiding,

zoals budgetcoaching of budgetbeheer, eventueel aansluit bij de hulpvraag. Blijkt beschermingsbewind de best passende maatregel, dan leg je uit wat beschermingsbewind inhoudt, welke verantwoordelijkheden en taken een bewindvoerder heeft, hoe de aanvraagprocedure verloopt en wat de kosten zijn. Met betrokkene bespreek je wat jullie van elkaar verwachten.

Besluit de verzoeker om beschermingsbewind aan te vragen en besluiten jullie samen dat jij de beoogd bewindvoerder bent, dan help je om alle gegevens te verzamelen en de aanvraag bij de rechtbank in te dienen.

Met het verzoekschrift stuur je het volgende mee:

- een Plan van Aanpak beschermingsbewind;
- het akkoord van de betrokkene of bevoegde aanvrager (akkoordverklaring);
- een verklaring waarin je aangeeft dat je bewindvoerder van betrokkene wilt worden (bereidverklaring);
- een inkomensspecificatie en een schuldenlijst;
- bij beschermingsbewind vanwege een lichamelijke of geestelijke beperking: stukken over de medische situatie van betrokkene.

Benoeming bewindvoerder

De kantonrechter benoemt de bewindvoerder. Als de persoon, voor wie de maatregel is, een voorkeur heeft voor een beschermingsbewindvoerder dan volgt de kantonrechter die voorkeur. In artikel 435 lid 6 BW staat wie geen bewindvoerder mag worden. Een professionele bewindvoerder moet volledig rechtsbevoegd zijn. Bewindvoerders voor 3 of meer personen moeten voldoen aan het Besluit kwaliteitseisen. Het Landelijk Kwaliteitsbureau CBM ziet toe op goede bedrijfsvoering (zoals de bereikbaarheid en dossiervorming) en scholing.

Taken bewindvoerder

Tijdens het beschermingsbewind beheer je de goederen die onder het beschermingsbewind vallen. Dat betekent dat je betrokkene vertegenwoordigt, de financiële huishouding op orde brengt, het eventuele vermogen (doelmatig) belegt en alles doet wat aan een goed beschermingsbewind bijdraagt.

Onder het regelen van de financiële huishouding valt in ieder geval:

- de inkomsten en uitgaven in balans brengen en houden;
- het inkomen ontvangen en de betalingen doen;
- inkomensondersteuning aanvragen;
- noodzakelijke verzekeringen regelen;
- het leefgeld tijdig uitbetalen.

Er is onderscheid tussen beheershandelingen en beschikkingshandelingen. Beheershandelingen mag je zonder toestemming van betrokkene of de kantonrechter uitvoeren. Het gaat om handelingen om het vermogen in stand te houden, normaal te exploiteren en doelmatig (her)beleggen. Voor beschikkingshandelingen heb je wel toestemming van betrokkene of de kantonrechter nodig. Denk hierbij aan niet alledaagse goederen kopen of leveren, een making (erfstelling, legaat of bevoordeling) aannemen onder last of voorwaarde, geld lenen of uitlenen of een vaststellingsovereenkomst aangaan.

In de meeste gevallen wordt in de beschikking vastgelegd of betrokkene in staat is om zelf toestemming te geven voor deze handelingen. Is dit niet vastgelegd, maar is betrokkene wel in staat om toestemming te geven, dan leg je dit voorafgaand aan de handeling voor aan de kantonrechter. Is betrokkene niet in staat om toestemming te geven of weigert hij of zij de handeling, dan vraag je hiervoor voorafgaand een machtiging aan bij de kantonrechter.

Daarnaast heb je als bewindvoerder specifieke taken:

Een boedelbeschrijving maken

- Bij de start van het beschermingsbewind inventariseer je de inkomsten, uitgaven en het vermogen van betrokkene en leg je die vast in een boedelbeschrijving. Daarbij hoort een bijlage met de afschriften van alle bankrekeningen.
- Je bespreekt de boedelbeschrijving met betrokkene. Als betrokkene in staat is om de stukken te begrijpen en te beoordelen laat je de stukken door betrokkene ondertekenen.

- De boedelbeschrijving stuur je binnen 4 maanden naar de rechtbank.
- Maakt de gemeente gebruik van het adviesrecht, dan stuur je de boedelbeschrijving binnen 3 maanden na uitspraak van het beschermingsbewind naar het college van de gemeente.
- Bij een beschermingsbewind met problematische schulden maak je tegelijkertijd met de boedelbeschrijving een aanvullend Plan van Aanpak. Hierin beschrijf je de schuldsituatie en hoe de schulden gesaneerd kunnen worden. Het aanvullende Plan van Aanpak laat je door betrokkene ondertekenen en stuur je met de boedelbeschrijving mee naar de rechtbank.

De bankzaken regelen

- Direct na je benoeming licht je de bank(en) in over het beschermingsbewind.
- Je zorgt voor een beheerrekening en leefgeldrekening die voldoen aan de Wet financieel toezicht (Wft). De rekeningen mogen geen kredietfaciliteit hebben.
- Je geeft betrokkene toegang tot de leefgeldrekening.
- Je geeft betrokkene inzicht in de beheerrekening, met doorlopende digitale toegang of minimaal eens per maand een bankafschrift.
- Je spant je in om het tegoed bij één bank nooit het maximum van €100.000,- te laten overschrijden (garantieregeling DNB).

De instanties informeren

- Het beschermingsbewind schrijf je in bij het Kadaster (bij een onroerende zaak) en/of het Handelsregister (bij een eigen onderneming).
- Overige betrokken instanties informeer je over het beschermingsbewind (zoals inkomensinstanties, crediteuren, schuldeisers en publieke organisaties, zoals de Belastingdienst, de gemeente en/of RDW).

De schulden oplossen

- Je spant je in om de schulden van betrokkene op te lossen. Je mag als bewindvoerder een schuldregeling treffen met schuldeisers. Maar dat vraagt om een andere expertise en andere kwaliteitscriteria dan die van een bewindvoerder. Het advies is om onderscheid te maken tussen een

schuldenlast die de betrokkene vanuit zijn budget kan oplossen (niet problematische schuldenlast) en een schuldenlast die niet binnen een redelijke tijd (3 tot 5 jaar) vanuit het budget op te lossen is (problematische schuldenlast). Een niet problematische schuldenlast los je op met betalingsregeling(en) of een herfinanciering.

- Het advies is om een betrokkene met een problematische schuldenlast bij zijn of haar gemeente aan te melden voor schuldhulpverlening. Is de schuldenlast niet regelbaar, dan stabiliseer je de schuldsituatie en werk je toe naar een situatie waarin de schuldenlast wel regelbaar is.
- Als je werkt bij een organisatie die ook schuldhulpverlening aanbiedt, dan laat je de schuldhulpverlening door een collega uitvoeren.

De financiële zelfredzaamheid bevorderen

- In het Plan van Aanpak, dat je bij de start van het beschermingsbewind maakt, leg je de wederzijdse afspraken vast die je op het gebied van financiële zelfredzaamheid maakt. Voorbeelden hiervan zijn: rekeningen die betrokkene zelf betaalt, wanneer betrokkene leefgeld per maand in plaats van week ontvangt, etc.
- Tijdens het beschermingsbewind bevorder je de financiële zelfredzaamheid van betrokkene. Waar nodig werk je hiervoor samen met de gemeente en maatschappelijke partners.

Dossieropbouw

Je zorgt ervoor dat het dossier van betrokkene alle relevante documentatie en correspondentie bevat, zoals vastgelegd in het Besluit kwaliteitseisen. Een dossier bevat in ieder geval:

- de gegevens van betrokkene (NAW-gegevens, kopie legitimatiebewijs, bankrekeningen, wensen van betrokkene, afspraken, jaarverslag en eventueel informatie over de zorgbehoefte);
- informatie over inkomsten en toeslagen (actuele loonstroken of uitkeringsspecificaties, beschikking toeslagen, aanvraag bijzondere bijstand, minimaregelingen, kopie belastingaangifte en (bij schulden) de beslagvrije voet);

- informatie over uitgaven (budgetplan, factuur beschermingsbewind, betaling aan vaste lasten, aanvraag kwijtschelding, verzekeringspolissen extra uitgaven en (bij schulden) aflossingen aan de schuldeiser);
- (bij schulden) informatie over de schuldregeling;
- correspondentie met betrokkene en eventuele anderen (inschrijving Kadaster of handelingsregister, correspondentie met schuldeisers, hulpverleners of het netwerk, klachten betrokkene);
- correspondentie met de rechtbank (beschikking beschermingsbewind, boedelbeschrijving, Plan van Aanpak, (bij schulden) aanvullend Plan van Aanpak, rekening en verantwoording en vijfjaarlijkse evaluatie).

Een rekening en verantwoording maken

- Je legt ieder jaar, en aan het einde van het beschermingsbewind, 'rekening en verantwoording' af aan de rechtbank. Dat betekent dat je een overzicht maakt van alle inkomsten, uitgaven, bezittingen, vorderingen en schulden van het voorgaande jaar, inclusief een bijlage met bankafschriften van alle bankrekeningen. Je bespreekt de rekening en verantwoording met de betrokkene en laat de stukken door de betrokkene ondertekenen, als hij of zij in staat is om de stukken te begrijpen en te beoordelen.

Regelmatig evalueren

- Je evalueert iedere vijf jaar (of vaker als de kantonrechter daarom vraagt) samen met betrokkene het beschermingsbewind. Gezamenlijk bespreek en analyseer je de ondersteuningsbehoefte en de noodzaak van het beschermingsbewind. De bevindingen leg je vast in een verslag en deze stuur je naar betrokkene en de rechtbank.
- Het beschermingsbewind bouw je af, zodra de noodzaak niet meer bestaat of voortzetting van het beschermingsbewind niet zinvol is. Een verzoek tot opheffing van het beschermingsbewind dien je in bij de toezichthoudende kantonrechter. De betrokkene, belanghebbenden en jij als bewindvoerder worden, bij een tussentijds verzoek tot beëindiging, gehoord.

Einde beschermingsbewind

Het beschermingsbewind eindigt als een tijdelijke onderbewindstelling afloopt, de betrokkene overlijdt of onder curatele wordt gesteld, of wanneer de kantonrechter oordeelt dat de noodzaak voor het beschermingsbewind niet meer bestaat of dat voortzetting van het beschermingsbewind niet zinvol is.

Aandachtspunten

- Werk tijdens je gesprekken en de samenwerking aan vertrouwen.
- Houd rekening met de achterliggende problemen van betrokkene en de stress die ze ervaren.
- Communiceer begrijpelijk naar betrokkene.
- Betrek betrokkene bij de beslissingen die je neemt.
- Werk samen met hulpverlenende instanties.

Proces

